

Rapport

Studentsucces Centrum Haarlem

Een advies voor de ontwikkeling van een
inclusieve gemeenschap bij het
Studentsucces Centrum Inholland Haarlem

Lectoraat Empowerment en
Professionalisering, 29 maart 2021

Maisha van Pinxteren MSc.
Dr. Lilian Linders

Studentsucces Centrum Haarlem

Een advies voor de ontwikkeling van een inclusieve gemeenschap bij het Studentsucces Centrum Inholland Haarlem

Auteurs Maisha van Pinxteren MSc., Dr. Lilian Linders

Onderzoekslijnen Lectoraat Empowerment en Professionalisering

Soort object Rapport

Datum 29 maart 2021

2021 Hogeschool Inholland

Toegankelijkheid van het recht van Maisha van
Pinxteren en Dr. Lilian Linders is in licentie
gegeven volgens een Creative Commons
Naamsvermelding-GelijkDelen 4.0
Internationaal-licentie
2021 Hogeschool Inholland

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Centrale concepten	6
1.1 Studentsucces	6
1.2 Empowerment	7
1.3 Gemeenschap	7
1.4 Inclusieve gemeenschap	7
1.5 Studentbuddy's	8
2. Principes van empowerment bij het SSC	9
2.1 Mogelijke aandachtspunten	11
3. Studentbuddy's sleutelfiguren voor het bouwen aan een gemeenschap	14
3.1 Presentie	15
3.2 Vraagverlegenheid	15
4. Conclusie: de kracht van studentenbuddy's	18
5. Aanbevelingen	20
Referentielijst	21

Inleiding

Door de hervormingen van het studiefinancieringsstelsel in het hoger onderwijs zijn vanuit de Wet studievoorschot middelen vrijgekomen om de komende jaren te investeren in de kwaliteit van het hoger onderwijs (OCW, 2015). Inholland heeft in de 'Kwaliteitsafspraken 2019-2024' beschreven hoe de hogeschool met deze middelen een impuls wil geven aan de kwaliteit van het onderwijs (Inholland, 2019). Eén van de vier actielijnen in deze kwaliteitsafspraken is het bevorderen van leergemeenschappen. Uitgangspunt hierbij is dat leergemeenschappen zorgen voor meer sociale binding en samen met academische binding bijdragen aan het studiesucces van studenten.

Om de binding van studenten met Inholland te versterken, opende in oktober 2020 het Studentsucces Centrum (SSC) locatie Haarlem. Het centrum is een fysieke plek waar studenten elkaar kunnen ontmoeten. Het draagt bij aan Hogeschool Inholland als gemeenschap en biedt studenten een laagdrempelige omgeving om naartoe te gaan met vragen, ideeën of problemen. Ook op andere locaties van Inholland zijn Studentsucces centra opgericht.

Het centrum beoogt nadrukkelijk alle studenten van Inholland te bereiken, ook studenten die nog niet zo betrokken zijn bij Inholland als gemeenschap. Dit doet het SSC met behulp van de peer education benadering. Het centrum leidt een aantal studenten op tot studentbuddy's: zij kunnen als rolmodel dienen voor andere studenten. De studentbuddy's zetten zich actief in voor het bevorderen van de sociale cohesie binnen Inholland en helpen studenten met vragen. Daarnaast wil het Studentsucces Centrum trainingen en workshops aanbieden, zowel gericht op studievaardigheden als op bredere onderwerpen die kunnen bijdragen aan het studiesucces van jongeren.

Samengevat richt het Studentsucces Centrum zich op deze pijlers:

- het SSC is het centrum van Inholland als gemeenschap en draagt bij aan sociale binding;
- het biedt workshops aan rondom onder andere studievaardigheden;
- het zet studentbuddy's in om op een laagdrempelige manier hulpvragen van studenten te beantwoorden.

Het Studentsucces Centrum Haarlem heeft het Lectoraat Empowerment en Professionalisering gevraagd advies uit te brengen over hoe vanuit de empowermentvisie de komende jaren gebouwd kan worden aan een inclusieve gemeenschap bij Inholland Haarlem.

Het gaat hierbij in ieder geval om:

- adviseren over randvoorwaarden die volgens de empowermentvisie nodig zijn voor het vormen van een inclusieve gemeenschap;
- de kracht van studentbuddy's;
- het bereiken van een diverse doelgroepen.

Ten behoeve van dit advies heeft het lectoraat relevante literatuur en documentatie bestudeerd. We spraken met een aantal directbetrokkenen bij het SSC en voerden observaties uit om een beeld te krijgen van de activiteiten en opzet van het SSC. Daarnaast vond op 18 december een bijeenkomst plaats met de studentbuddy's. Een conceptversie van dit advies is besproken tijdens een overleg op 18 maart. Graag willen wij de studentbuddy's en andere gesprekspartners bedanken voor de enthousiaste en open wijze waarop zij hun ideeën met ons deelden.

Het onderzoek werd tijdens de coronacrisis uitgevoerd. De meeste data hebben we kunnen verzamelen, zij het in een heel andere setting dan voor de coronacrisis. De locatie was

slechts beperkt open en studenten studeerden zoveel mogelijk thuis. Toch verwachten wij dat de beschreven concepten juist nu, met alle beperkingen die de covid-19 pandemie ons oplegt, relevant blijven om studenten te ondersteunen en sociale participatie en cohesie bij Inholland te versterken.

De opzet van dit advies is als volgt. Hoofdstuk 1 schetst de concepten en theorieën van waaruit we de adviesvraag benaderen. Hoofdstuk 2 en 3 beschrijven belangrijke concepten en de achtergrond van waaruit het SSC zijn opdracht kan vormgeven. We gaan in op de theoretische onderbouwing van de empowermentbenadering en vestigen de aandacht op concepten die bijdragen aan het vormen van een leergemeenschap vanuit de empowermentvisie. Hoofdstuk 4 bevat de conclusie, op basis waarvan in hoofdstuk 5 aanbevelingen worden gedaan.

1. Centrale concepten

In dit hoofdstuk bespreken we belangrijke concepten die centraal staan in dit adviesrapport, namelijk studiesucces, empowerment, (inclusieve) gemeenschap en studentenbuddy's. Hogeschool Inholland zet de komende jaren flink in op het bevorderen van leergemeenschappen en sociale binding omdat uit onderzoek blijkt dat dit bijdraagt aan studiesucces (Biesta, 2006). Aan hoge verwachtingen kan alleen worden voldaan als er tevens genoeg ondersteuning is. Zo zegt onderwijskundige Vincent Tinto (2012): 'Access without support is not an opportunity.' Als je wilt dat een student veel tijd besteedt aan het onderwijs, aan de opdrachten, zelfstudie, tentamenvoorbereiding et cetera, dan loont het als hij of zij zich onderdeel voelt van een gemeenschap waarin studeren, voorbereiden en leren een centrale plaats innemen. Het is belangrijk dat een student van begin af aan op veel terreinen betrokken raakt en sociaal en academisch integreert. Een student moet een gevoel kunnen ontwikkelen deel uit te maken van een gemeenschap of community (Freeman, Anderman, & Jensen, 2007).

1.1 Studentsucces

Studentsucces is een term die op veel verschillende manieren wordt ingevuld. In dit adviesrapport sluiten we voor de definitie van studentsucces aan bij de definitie van studiesucces zoals gebruikt door het Lectoraat Studiesucces van Hogeschool Inholland. Dit lectoraat hanteert een brede definitie waarin het studentperspectief en het onderwijsperspectief zijn geïntegreerd. Zij beschrijven studiesucces als volgt: 'Wanneer de academische prestaties, betrokkenheid bij onderwijsactiviteiten, tevredenheid over de opleiding, verwerving van de gewenste kennis, vaardigheden en competenties en het doorzettingsvermogen van studenten, in combinatie met studenteigenschappen als motivatie, leiden tot het verwezenlijken van hun persoonlijke ontwikkeldoelen en de onderwijsdoelstellingen' (Kappe, 2017, p. 16). Deze definitie sluit in grote lijnen aan op de drie domeinen waar goed onderwijs volgens Biesta en Pols (2012) aandacht aan besteedt: kwalificatie, socialisatie en subjectificatie.

In dit adviesrapport kijken we met name naar de rol die het Studentsucces Centrum vervult bij de betrokkenheid van studenten bij Inholland als gemeenschap met het socialisatie aspect in de hoofdrol. Lector Rutger Kappen laat in zijn lectorale rede zien dat actieve betrokkenheid de kans op studiesucces vergroot. Het vormen van een sociaal en academisch netwerk tussen studenten, medestudenten en staf is belangrijk (Kappe, 2017). Studenten die zich identificeren met de onderwijsomgeving zullen eerder actief participeren dan studenten die dit niet doen.

1.2 Empowerment

In dit adviesrapport gaan we uit van de empowermentbenadering. Het lectoraat Empowerment en Professionalisering ziet empowerment als een benadering die de professional kan inspireren in zijn handelen en die handvatten biedt voor macht- en krachtgerichte ondersteuning (Jacobs, Braakman, & Houweling, 2005). Het begrip power heeft een dubbele betekenis: kracht en macht. Deze tweevoudige interpretatie is gekoppeld aan drie met elkaar verweven dimensies van empowerment: individueel, collectief en politiek-maatschappelijk (Jacobs et al., 2005; Van Regenmortel, 2008). Met de empowermentvisie kijk je vanuit deze gelaagdheid naar sociale vraagstukken tussen individuen, organisaties en gemeenschappen. In hoofdstuk twee wordt beschreven welke elementen van empowerment we terug zien komen bij het SSC.

1.3 Gemeenschap

Dit rapport kijkt niet zozeer vanuit een onderwijskundige visie naar het SSC als leergemeenschap, maar ziet het SSC eerder als middel om studenten aan de Inholland gemeenschap te binden. Het gaat hierbij om een plek die betrokkenheid, sociale cohesie, gemeenschapsvorming, participatie en solidariteit van studenten bij Inholland als gemeenschap teweegbrengt. Het gevoel zich verbonden te weten met mensen in een netwerk die je misschien nog niet kent. Het is moeilijk om een sluitende definitie te geven van een gemeenschap of 'community'. In dit project gaan we uit van de definitie van Benson, Leffert, Scales en Blyth (1998): 'Healthy communities for children and adolescents are places with a shared commitment. They are distinguished as relational and intergenerational places that emphasize support, empowerment, boundaries, and opportunities and a shared commitment to developing internal assets.'

Een belangrijk concept in een gemeenschap is sociaal kapitaal – dit is belangrijk voor een gezonde gemeenschap. Het begrip staat voor het sociale netwerk van individuen. Sociaal kapitaal verwijst naar de hulpbronnen die voortkomen uit dit netwerk en de sociale uitkomsten die dit kan hebben. Coleman (1988) laat zien dat sociale relaties en het kunnen mobiliseren van sociaal kapitaal gunstige uitkomsten geven voor het individu binnen het onderwijs. Als een individu gebruik kan maken van sociale structuren vergroot het zijn kans op succes. Freeman, Anderman en Jensen (2007) zien dat studenten die zich omsloten en ondersteund voelen door de sociale omgeving meer motivatie en meer kans hebben op studiesucces. Met het SSC kunnen studenten toegang krijgen tot een gemeenschap waar zij waardevolle hulpbronnen kunnen mobiliseren die zij nodig hebben om persoonlijke doelen te bereiken.

1.4 Inclusieve gemeenschap

Het Studentsucces Centrum benadrukt dat zij een inclusieve gemeenschap wil vormen. Inclusie gaat om de aanwezigheid van een diversiteit aan mensen met verschillende ervaringen, ideeën en perspectieven. Bij deze gemeenschap past een brede diversiteitsbenadering, bijvoorbeeld zoals beschreven door Loeffen en Tichelaar (2013). Hierbij staat intersectioneel denken centraal, dat wil zeggen dat er meer mogelijkheden zijn om identiteit te beleven en dat er meerdere aspecten van identiteit als uitgangspunt worden genomen. Zo doorbreek je het denken in tegenstellingen en het of-of denken. Intersectioneel denken benadrukt dat mensen veel verschillende deelidentiteiten hebben die elkaar beïnvloeden. Loeffen en Tichelaar (2013) onderscheiden zeven aspecten van identiteit:

sekses/gender, generatie/levensfase, etniciteit, ziekte/gezondheid, seksuele oriëntatie, religie/levensbeschouwing en sociale klasse/professionele socialisatie. Het SSC wil een plek zijn waar zoveel mogelijk studenten met verschillende identiteitsaspecten zich thuis voelen.

1.5 Studentbuddy's

Peer education betekent leren van gelijken. In de praktijk komt het erop neer dat mensen uit een specifieke groep (peer educators) informatie en vaardigheden overdragen of gedrag overbrengen op andere leden uit de groep (peers) (Topping, 1996). Peer education wordt vaak gezien als meer dan alleen een voorlichtings- of leermethode. Het is niet alleen een manier om andere jongeren te bereiken, maar tevens een kweekvijver van talent en maatschappelijke betrokkenheid (Diversion, z.d.) Dit concept is in het Studentsucces Centrum uitgewerkt door het aanstellen en opleiden van Studentbuddy's.

In dit hoofdstuk zijn de voor dit adviesrapport belangrijke concepten gedefinieerd. In de volgende hoofdstukken kijken we naar belangrijke aandachtspunten uit de empowermentvisie voor het ontwikkelen van een inclusieve gemeenschap. Allereerst zullen we het concept empowerment nader uitwerken en toepassen op het SSC als gemeenschap.

2. Principes van empowerment bij het SSC

De empowermentbenadering richt zich op kansen die zich aandienen en kenmerkt zich door haar oplossingsgerichtheid. Als je vanuit de empowermentvisie kijkt zijn er altijd drie dimensies te onderscheiden, die niet los te zien zijn van elkaar (Jacobs et al., 2005). De individuele dimensie betreft empowerment op persoonlijk vlak, de *power from within* – de kracht van binnenuit. Hier gaat het over het onder ogen zien en aanspreken van eigen kwaliteiten, het geloof in eigen vaardigheden en mogelijkheden. Maar eveneens over het vertrouwen en de wil om de persoonlijke situatie te beïnvloeden.

De tweede dimensie, *de power with*, heeft betrekking op de kracht die in de omgeving gelegen is en op het kunnen mobiliseren van hulpbronnen in die omgeving, zoals sociale steun van familie, vrienden, maar ook binnen de hogeschool. Denk hierbij aan ondersteuning door docenten of decaan, klasgenoten, kortom de kracht van zelforganisatie en peercontact. Het kunnen bouwen en steunen op anderen die onderdeel zijn van eenzelfde gemeenschap. Deze eerste twee dimensies dragen samen bij aan de derde dimensie: empowerment op breder politiek-maatschappelijk gebied, de *power to*. De macht om veranderingen door te voeren, beslissingen te nemen met betrekking tot bijvoorbeeld vooroordelen, toegankelijkheid van voorzieningen en hulpbronnen en het beïnvloeden van beleid en regelgevingen in de hogeschool. Power gaat dus om de persoonlijke én collectieve kracht van individuen en groepen die wordt omgezet in macht op breder sociaal, maatschappelijk en politiek niveau (Van Regenmortel, 2008).

Empowerment betreft nooit alleen de kracht tot verandering van één persoon of groep, maar adresseert tevens de belemmeringen of beknellingen op macroniveau, in dit geval de hogeschool. Empowerment van een student gaat om het vergroten van het handelingsperspectief in de eigen leefwereld. Belangrijk hierbij is oog te houden voor het feit dat de leefwereld niet iets individueels is. Boumans (2016) omschrijft dit als de ruimte waar mensen met elkaar uitwisselen en 'in dialoog zijn' over hoe en vanuit welke betekenis zij met elkaar omgaan en hun leven vormgeven. Empowerment ontstaat dan ook in de context van het samenwerken: op gelijkwaardige basis samenwerken aan gezamenlijk vastgestelde

doelen en betekenisgeving (Boumans, 2016). Hiervoor is een gastvrije plek nodig, een plek waar mensen anderen kunnen ontmoeten en zinvolle activiteiten kunnen ondernemen. Het Studentsucces Centrum kan zo'n plek creëren waar empowerment gefaciliteerd wordt, waarin processen van empowerment op gang komen en onderlinge samenwerking centraal staat.

Boumans (2016, p. 60) beschrijft vier principes van waaruit men in de praktijk empowerment kan faciliteren – doel, aanpak, kenmerken van de aanpak en voorwaarden. We kijken hoe het Studentsucces Centrum uitwerking geeft aan deze principes om zich zo te ontwikkelen tot een belangrijke plek binnen Inholland voorempowerment van studenten.

Principe 1: doel

Het primaire doel van de praktijk is het vergroten van de leefwereld, dat wil zeggen het vergroten van de mogelijkheden om – in uitwisseling met anderen - een eigen invulling te geven aan het leven. Het doel is niet strategisch van aard: zo is het bijvoorbeeld niet gericht op kostenbesparing. Aan het wel of niet behalen van het doel zijn bovendien geen sancties verbonden. Secundair doel is het vergroten van de acceptatie van eventuele kwetsbaarheden en het versterken van de eigen regie over de vormgeving van daarbij behorende afhankelijkheid.

Bij het Studentsucces Centrum is het belangrijk dat studenten kunnen werken aan een voor hen betekenisvol doel. En op die manier kunnen werken aan een voor hen betekenisvolle invulling van het studentenleven. Invulling geven aan empowerment vraagt dat het Studentsucces Centrum vertrekt vanuit de leefwereld van studenten, waarbij zoveel mogelijk de taal van de studenten wordt gesproken (Van Deur, Scholten, & Sprinkhuizen, 2013). Het SSC is bottom-up: studenten kunnen dus zelf – in uitwisseling met anderen – bepalen wat ze willen organiseren of ontwikkelen. Het centrum legt de nadruk op sociale contacten en biedt de mogelijkheid eigen doelen te realiseren. Ook geeft het SSC studenten de mogelijkheid om regie te nemen over eventuele afhankelijkheden, denk aan het kiezen voor een extra training rondom faalangst, gesprek met decaan, samen studeren et cetera. Daarmee komt het eerste principe tot zijn recht bij het SSC.

Principe 2: aanpak

De praktijk faciliteert ontmoeting en ontplooiing, biedt ondersteuning en realiseert samenwerkingsmogelijkheden en participatiekansen. De hulpbronnen kunnen bijdragen aan het opheffen van machteloosheid en vergroten de mogelijkheid zelf invulling te geven aan levensgebieden. De praktijk creëert de voorwaarden voor empowerment.

Bij het Studentsucces Centrum komt dit tot stand doordat het centrum een centrale fysieke plek heeft waar ontmoeting plaats kan vinden. Daarnaast faciliteert het ontmoeting door middel van het inzetten van studentbuddy's die samen met studenten participatiekansen creëren door middel van diverse activiteiten die zij met hen ontwikkelen en uitvoeren. Hierbij kunnen zij ook gebruik maken van het studenten initiatieven fonds (SIF). Ook biedt het centrum ondersteuning bij hulpvragen van studenten (door professionals, studentbuddy's en andere studenten) en biedt het een plek om zich 'thuis te voelen'.

Principe 3: kenmerken van de aanpak

De praktijk biedt ruimte voor dialoog over persoonlijke doelen en biedt ruimte voor de gehele mens en gaat dus niet in op één deelaspect. De praktijk faciliteert initiatieven op allerlei vlakken zoals sociale activiteiten, creativiteit, informatievoorziening en belangenbehartiging. Er wordt voldoende steun geboden om ontmoeting en verandering mogelijk te maken. Het sociale netwerk speelt daarbij een rol.

Studenten worden aangesproken op hun kwaliteiten en hun mogelijke bijdrage aan de hogeschool als gemeenschap. Door het inzetten van studentbuddy's wordt er ruimte geschapen voor gelijkwaardigheid, steun en betekenisvol contact. De initiatieven richten zich

op verschillende leefgebieden (gezondheid, studie, vrijetijd, persoonlijke ontwikkeling etc.) studenten zijn daarin vrij. De studentbuddy's hebben de belangrijke taak om studenten met elkaar en met verschillende activiteiten te verbinden en zorgen zo voor een rijk sociaal netwerk.

Principe 4: voorwaarden

De praktijk geeft uitgebreide erkenning aan de mogelijkheden die mensen hebben om te groeien, maar heeft tevens oog voor de beperkingen, voortkomend uit kwetsbaarheden die groei kunnen belemmeren. Ook signaleert de praktijk maatschappelijke systemen die groei kunnen belemmeren.

Naast het vergroten van mogelijkheden biedt het SSC tegelijkertijd een passend hulpaanbod voor eventueel bestaande kwetsbaarheden en beperkingen van studenten. Zo is er niet alleen ruimte voor het erkennen van mogelijkheden, maar wordt bovendien erkend dat het soms lastig is om te studeren en dat studenten hierbij belemmeringen tegenkomen. Ook kan het SSC in de toekomst een plek zijn waar studenten zich inzetten om veranderingen binnen de gemeenschap te bereiken. Denk bijvoorbeeld aan gelijke onderwijskansen, toegankelijkheid voor studeren met een handicap of meer oog voor duurzaamheid binnen Inholland.

Als we kijken naar de bovenstaande vier principes zien we dat het SSC in opzet een goede basis vormt voor creëren van een plek waar empowerment gefaciliteerd wordt, waar mensen anderen kunnen ontmoeten en zinvolle activiteiten kunnen ondernemen.

2.1 Mogelijke aandachtspunten

De principes die Boumans (2016) beschrijft, lenen zich eveneens voor het inzichtelijk maken van mogelijke knelpunten of uitdagingen waar het SSC voor staat. Zoals in de inleiding beschreven zijn de activiteiten van het Studentsucces Centrum grofweg in drie thema's in te delen.

- het SSC is het centrum van Inholland als gemeenschap en draagt bij aan sociale binding;
- het biedt workshops aan rondom onder andere studievaardigheden;
- het zet studentbuddy's in om op een laagdrempelige manier hulpvragen van studenten te beantwoorden.

Uit de analyse vanuit de principes van empowerment zou je kunnen stellen dat het hoofddoel van het SSC het eerste is, het vormen van een gemeenschap waar sociale binding en ontmoeting centraal staan. De andere twee doelen zijn slechts uitkomsten van het eerste, waar hopelijk in de verdere ontwikkeling van de gemeenschap, meer doelen en uitkomsten aan worden toegevoegd. Het is daarom belangrijk zich voor ogen te houden dat de laatste twee doelen ondergeschikt zijn aan het eerste doel, het vormen van een gemeenschap.

Uit de eerste observaties blijkt dat het SSC zich in de moeilijke opstartfase tijdens de coronacrisis noodgedwongen vooral richt op de laatste twee punten; het aanbieden van workshops en het klaarstaan voor eventuele hulpvragen zowel offline als online. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat studenten snel naar binnen lopen met vragen of behoeften aan extra ondersteuning bij de opleiding. Vanuit het sociaal werk weten we dat dit vaak niet zo makkelijk verloopt. Vragen om hulp is heel lastig, dit noemen we ook wel vraagverlegenheid (Linders, 2010). Mensen willen zich als het even kan niet afhankelijk voelen van anderen en in een kwetsbare positie terecht komen. Bovendien vinden mensen het lastig om aangeboden hulp te accepteren. Linders noemt dit acceptatieschroom (2010). Juist de eerste pijler, het ontwikkelen van een prettige, fijne, informele gemeenschap, is daarom voor het Studentsucces Centrum heel belangrijk om latente hulpvragen van studenten naar boven te halen.

Het bouwen aan een gemeenschap is voor het SSC de eerste centrale taak. Belangrijk is om hierbij in het oog te houden dat community's of gemeenschappen niet probleem-georiënteerd zijn, maar georiënteerd zijn op mogelijkheden en talenten (zie onder andere Ungar, 2012). Dit klinkt logisch en sluit volledig aan bij de visie van waaruit de Studentsucces Centra bij Inholland zijn ontwikkeld, namelijk studenten op hun mogelijkheden aanspreken en niet op hun problemen of beperkingen. Toch weten we vanuit het sociaal werk dat dit in de praktijk vaak anders uitpakt. Een veel voorkomende valkuil is dat de nieuwe gemeenschap zich juist wil richten op (het oplossen van) problemen, belemmeringen en kwetsbaarheden. Dit is tevens een valkuil waar het centrum gemakkelijk in kan stappen.

Tijdens de observaties maar ook in documentatie is dit terug te zien. De opdracht wordt al snel omschreven als studenten 'helpen', zorgen voor een laagdrempelige plek waar studenten 'met hun problemen' naar binnen kunnen stappen. De studentbuddy's kunnen andere studenten coachen bij hun 'problemen' en vragen. Door deze taal versmallen de behoeften van studenten tot problemen en hulpvragen, terwijl hun behoeften vanuit de brede definitie van Studentsucces juist veel meer omvatten. Als het ontwikkelen van een studentengemeenschap – het eerste doel van het SSC – niet plaatsvindt, komt tevens het eerste principe van empowerment – doel – in gevaar. Het Studentsucces Centrum wordt dan veel strategischer van aard en komt meer top-down tot stand.

In de opstartfase, waar nog weinig studenten gebruikmaken van een Studentsucces Centrum, is er vooral een drang om dingen te doen, wat zich uit zich in het aanbieden van allerlei workshops die gericht zijn op het oplossen van problemen van studenten zoals leren plannen, omgaan met presentatie-angst en die vrij schools zijn. Het hoofddoel – vormen en bijdragen aan een Inholland gemeenschap waar studenten elkaar ontmoeten en het centrum vormt van Inholland als gemeenschap – raakt zo vanaf het begin al op de achtergrond.

Er moet voor gewaakt worden dat we niet problematiseren en het werken aan individuele vraagstukken de overhand krijgt. Juist het verbinden van behoeften van studenten en het aanjagen van Inholland als sociale omgeving, dient in deze opstartfase centraal te staan. Het Studentsucces Centrum moet een plek zijn waar studenten zich welkom weten, ook zonder problemen of zin in extra taalvaardigheden.

De aanwezigheid van voorzieningen, studentbuddy's en professionals (zoals decanen en docenten) die samen met studenten bouwen aan een gemeenschap, werken als een katalysator. De studenten zelf moeten hierbij voortdurend centraal staan, net als de doelen die zij zelf willen realiseren. Door een te groot activiteitsaanbod kan dit in gevaar komen. De doelen worden dan niet meer van onderaf door studenten zelf bedacht, maar eerder van bovenaf opgelegd. Hoewel het SSC is opgericht in een schoolse omgeving, is het zeker niet zo dat alleen schoolse activiteiten en studievaardigheden centraal kunnen staan in een gemeenschap.

Het faciliteren van ontplooiingsmogelijkheden zonder zelf te interveniëren betekent eveneens dat het Studentsucces Centrum zich verbindt met de wereld van studenten, ook met degenen die het oneens zijn met hoe het eraan toegaat. Denk bijvoorbeeld aan het opzetten van een Instagram account dat niet past in de communicatiestrategie van Inholland. De grootste uitdaging in deze fase is het verwelkomen van studentinitiatieven die niet altijd gladjes 'passen' in het beleidsperspectief van de hogeschool. Zulke initiatieven kunnen onregelend zijn, maar bovendien van grote toegevoegde waarde voor de hogeschool: ze kunnen versterkte denkkaders doorbreken. Deze fase wordt beschreven in het WRR-rapport (2012) over het aanwakkeren van burgerinitiatieven. DE WRR stelt dat vertrouwen en een 'doe-democratie' uitgangspunt moeten zijn: stapje voor stapje, experimenterend, lerend en waar nodig achteraf corrigerend.

Een voorwaarde om sociale netwerken te creëren is ontmoeting (Kesselring, 2010). Daar waar ontmoetingen ontbreken, kunnen in elk geval geen relaties tussen mensen ontstaan. Dit maakt des te duidelijker dat het opstarten van een gemeenschap tijdens de coronacrisis, waarin ontmoeting zoveel mogelijk wordt ontmoedigd, een ontzettende uitdaging is. Maak daarom nu al plannen om bijvoorbeeld na de lockdown te starten met een groot welkomstfeest met een pizza-avond, voetbalwedstrijd of een filmavond georganiseerd voor en door Inholland-studenten.

Naast oog houden voor de doelen van studenten en vertrouwen en ruimte geven voor het opzetten en ontwikkelen van initiatieven, begint betrokkenheid bij een gemeenschap met sleutelfiguren die het verschil maken. De studentbuddy's vormen de trekkers en aanjagers van het SSC. In het volgende hoofdstuk worden principes beschreven die studentbuddy's kunnen helpen bij het bevorderen van meer sociale cohesie en het begin van een gemeenschap.

3. Studentbuddy's sleutelfiguren voor het bouwen aan een gemeenschap

Studentbuddy's zijn in de eerste plaats belangrijke aanjagers en verbinders van Inholland als gemeenschap. Het is aan hen om talenten en kwaliteiten op te sporen bij andere studenten en te verbinden aan het SSC. Bijvoorbeeld muzikale studenten die in een band van het conservatorium na het studeren een concert geven bij het SSC. Zo verzamelen de studentbuddy's anderen om zich heen die willen helpen om de gemeenschap te versterken.

Het helpt om bij het werken aan een brede community te denken in binnen- en buitenlagen. In deze opstartfase vormen de studentbuddy's het kernteam, uiteindelijk wil je dat ook studenten buiten het kernteam zich verbonden voelen en bijdragen aan het SSC. Dat kan alleen door hen mee te laten denken en doen met activiteiten die zij interessant vinden. De WRR (2012) stelt dat mensen vooral handelen omdat ze iets willen veranderen, een in hun ogen 'foute' ontwikkeling willen tegengaan of juist een gewenste ontwikkeling willen bevorderen. Er zijn ook mensen met een droom, een visie over wat er mogelijk moet zijn: meer erkenning voor culturele diversiteit, een beter dyslexiebeleid, een plek voor ontmoeting en cultuur of goedkoper eten in de kantine. Betrokkenheid begint dus bij mensen die verschil willen maken. De studentbuddy's vormen in de eerste fase de trekkers: zij trekken de kar en zetten zich in voor hun idealen, maar hebben tevens de taak om andere talenten op te sporen en aan het SSC te verbinden.

Sociale vaardigheden van de studentbuddy's zijn in deze eerste fase heel belangrijk. Zo creëren de studentenbuddy's een soort buitenlaag om het SSC. Studenten buiten het kernteam dragen vanuit het wederkerigheidsbeginsel (sociaal kapitaal) ook bij aan het SSC en voelen zich onderdeel van de gemeenschap. De uitdaging in deze opstartfase is te ontdekken wat studenten boeit, en waar zij zich voor willen inzetten. Het creëren van ontmoeting is daarbij een eerste stap. In het hiernavolgende bespreken we belangrijke principes die de studentbuddy's kunnen helpen in het contact met andere studenten.

3.1 Presentie

Een veelgebruikte theorie in het sociaal werk en de begeleidingskunde is de presentietheorie van Andries Baart (2001). Dit is een tegenreactie op de reguliere hulpverlening die volgens Baart te veel is gericht op verandering. Een mens wordt dan niet als geheel gezien, maar alleen het probleem wordt bekeken. De presentietheorie rechtvaardigt juist het handelen dat niet op interventie gericht is. De presentietheorie gaat uit van de 'langzame methode', waarbij het bouwen van relaties centraal staat. Dit uitgangspunt sluit naadloos aan bij streven van het SSC om een gemeenschap te creëren.

Het is vaak veel belangrijker om een kopje koffie met iemand te drinken, te pingpongen of te kletsen dan dat je je als studentbuddy meteen richt op iemands probleem of het inzetten van een bepaalde cursus. Actief afwachten, wordt dit wel genoemd. Dát we er zijn, dát studenten een plek hebben om elkaar te ontmoeten, dát er altijd iemand is die naar ze luistert maakt verschil en doet ertoe. Het begin van een gemeenschap betekent dan ook aan de omgeving laten zien dat je er bent, zodat je contact maakt met je werkomgeving, de taal van de omgeving eigen maakt en ziet wat er speelt (Baart, 2004).

Studentbuddy's vormen het kernteam van Inholland als gemeenschap. Zij hebben de belangrijke taak om bij het opzetten van de gemeenschap zichtbaar te zijn en verbinding te maken met de studenten van Inholland en hen te verleiden om mee te doen. Studentbuddy's krijgen voor ze starten een driedaagse coaching opleiding, opdat ze goed weten hoe om te gaan met 'problemen en hulpvragen' van studenten. In deze training zou meer aandacht besteed kunnen worden aan het handelen vanuit de presentietheorie, waarbij het contact maken met anderen centraal staan. Hoe doe je dat eigenlijk, het bouwen van een gemeenschap (community building)? Hoe vind je talenten en behoeften van andere studenten? Hoe kan je andere studenten betrekken bij activiteiten en bij Inholland? De coaching vaardigheden kunnen vervolgens worden aangeleerd naar behoefte van de buddy's en wellicht meer als sluitstuk van de training.

Het meetbaar willen maken van hulpvragen die binnenkomen bij het SSC kan een obstakel vormen voor de presentiebenadering. Studentbuddy's wordt gevraagd in een Excelbestand hulpvragen vast te leggen om te laten zien wie ze bereiken en waarmee ze studenten 'geholpen' hebben. Dit staat haaks op het uitgangspunt van een huiskamergevoel waar studenten gewoon even kunnen zitten chillen en elkaar ontmoeten. En dit druist in tegen de principes van empowerment zoals beschreven in hoofdstuk 2 omdat de ontmoeting hierdoor niet meer centraal staat. Onbedoeld neveneffect kan zijn dat buddy's gaan 'wachten' op hulpvragen in plaats van met een voetbal het plein op gaan om contact te maken.

3.2 Vraagverlegenheid

Naast presentievaardigheden is het belangrijk dat studentbuddy's meer inzicht krijgen in het fenomeen vraagverlegenheid (Linders, 2010). Mensen vinden het lastig om hulp te vragen en ervaren vaak een bepaalde tegenzin om hulp te vragen. Om studenten te bereiken in een meer kwetsbare positie, is dit concept ook relevant. Studenten in een kwetsbare positie willen vooral gezien worden als een gewone jongere, een gewone student zijn met een waardevolle studententijd. Belangrijk is dat zij zich kunnen herkennen in de studentbuddy's. Zorg daarom voor een zo divers mogelijke pool van studentbuddy's en kies wellicht juist voor studenten die het zelf niet makkelijk hebben. Zij hebben het beste zicht op de behoefte van studenten in eenzelfde situatie.

Om het studenten gemakkelijker en vanzelfsprekender te maken om aan de bel te trekken, helpt het hen te verleiden, enthousiasmeren en stimuleren contact te maken met andere studenten. Simpelweg omdat ieder mens andere mensen nodig heeft en omdat verbondenheid met anderen een essentiële ontwikkelingsmogelijkheid is waarover je als mens kunt beschikken (Linders, 2019). Uit een pizza-avond volgt een praatje, samen hardlopen en een vraag komt als vanzelfsprekend. Dat kunnen ogenschijnlijk kleine en onbeduidende vragen zijn, die uiteindelijk van groot belang zijn voor studiesucces. Wanneer moesten we nou die toets inleveren, is het tijdstip veranderd van een les? Of elkaar eerlijk toegeven dat je eigenlijk helemaal niks van de uitleg hebt begrepen. Belangrijke aspecten die studenten 'gewoon' met elkaar delen tijdens het op school zijn. Door de nieuwe coronacrisis is deze vanzelfsprekendheid rondom elkaar vragen stellen en hulp geven weggefallen. Het Studentsucces centrum ontwikkelt zich dus op een moment dat de vraagverlegenheid onder studenten wellicht groter is dan ooit.

Om deze vraagverlegenheid te doorbreken zijn er drie belangrijke elementen die het Studentsucces Centrum en de studentbuddy's kunnen inzetten – wederkerigheid, gelijkwaardigheid en verleiding. Deze principes zijn tijdens een werksessie op 18 december 2020 met de studentbuddy's van SSC Haarlem besproken. Hier kwamen verschillende ideeën uit naar voren.

Wederkerigheid

Bijna iedereen vindt het fijn om iets voor een ander te doen, maar vraagt zelf minder graag om hulp. Het is daarom interessant om te kijken hoe studenten kunnen bijdragen aan het SSC en te werken vanuit wederkerigheid. Hoe kunnen studenten iets teruggeven aan het SSC zodat de balans tussen geven en nemen blijft bestaan? Dit kan heel laagdrempelig zijn. Studentbuddy's van Haarlem hebben bijvoorbeeld een koffiepas waarmee ze studenten een gratis kop koffie kunnen aanbieden. In de praktijk lopen studenten veel te weinig binnen voor een gratis koffie. Een mogelijkheid is om een actie te beginnen om '1000 gratis kopjes koffie' uit te delen: 'Help jij ons voor de zomer 1000 gratis kopjes koffie te drinken met andere studenten van Inholland Haarlem?' Dit is een goed voorbeeld van de ander in de rol van hulpgever zetten. Op deze manier kunnen studenten kennismaken met het SSC en is er een eerste stap voor ontmoeting.

Gelijkwaardigheid

Uitgaan van gelijkwaardigheid en verbinding is een tweede belangrijke factor bij het doorbreken van vraagverlegenheid. Studentbuddy's dachten aan activiteiten als samen wandelen om aan je gezonde aantal stappen te komen tijdens het studeren – 'Walk & Talk', maar ook aan middagen samen studeren en daarna eten met de studentbuddy's en 'gewone' studenten. Dit zijn voorbeelden van activiteiten waarbij wordt uitgegaan van wederzijds respect en gelijkwaardigheid. Let erop dat het doorverwijzen via een decaan of studieloopbaan begeleider naar het SSC, van studenten die extra taal- of rekenhulp kunnen gebruiken, niet per se uitgaat van gelijkwaardigheid. De studentbuddy's worden dan in een positie gezet van docent. Op deze manier wordt hulp opgelegd. Een middag voor en door studenten met faalangst of een studentbuddy die eerlijk zijn verhaal durft te doen dat hij of zij ook niks weet van plannen, is een veel gelijkwaardigere beginpositie.

Verleiden

Een laatste pijler die belangrijk is bij vraagverlegenheid is de mogelijkheid bieden om studenten terloops te verleiden tot het stellen van vragen. Door creativiteit en leuke activiteiten geef je hen de mogelijkheid om op een informele manier vragen te stellen. Door vragen stellen te verhullen en 'toevallig' aan te sluiten bij een activiteit, verleid je studenten mee te doen die je normaal niet snel kunt bereiken. Bijvoorbeeld met een pingpongtafel bij het SSC waarvan de balletjes in het SSC liggen, schoen zetten bij het SSC met sinterklaas en een sportwedstijd met prijsjes. Studenten lopen dan met een bepaalde reden het SSC

binnen en kunnen op die manier kennismaken met de activiteiten die zij aanbieden. De mogelijkheid om eerst eens de kat uit de boom te kijken en kennis te maken met de gezichten van het SSC kan de drempel om hulp te vragen voor studenten verlagen.

In dit hoofdstuk hebben we gezien dat studentbuddy's een belangrijke rol spelen in de eerste fase van het vormen van een gemeenschap. Zij vormen de aanjagers en de binnenring. De grootste uitdaging voor hen is om zo veel mogelijk studenten aan het SSC te binden in een buitenring zodat er daadwerkelijk een gemeenschap ontstaat waar uitwisseling van sociaal kapitaal mogelijk is (Coleman, 1988). De presentiebenadering, vraagverlegenheid en acceptatieschroom zijn belangrijke concepten waarmee de studentbuddy's moeten leren werken.

4. Conclusie: de kracht van studentenbuddy's

In dit adviesrapport stond de vraag van het Studentsucces Centrum Inholland Haarlem centraal om advies uit te brengen over hoe vanuit de empowermentvisie de komende jaren gebouwd kan worden aan een inclusieve gemeenschap. De verantwoordelijkheid voor het succesvol doorlopen van een studie ligt bij zowel de opleidingen als bij de student. De hogeschool is verantwoordelijk voor het organiseren van een optimale context waarin succesvol gestudeerd kan worden. Uit de literatuur blijkt dat het ertoe doet wie je kent om de kans op studiesucces te vergroten en uitval te verkleinen. Ontmoeting is dus erg belangrijk.

Uit dit adviesrapport is gebleken dat het Studentsucces Centrum Haarlem een belangrijke bijdrage kan leveren aan het bevorderen van ontmoeting. Het centrum leent zich als middel om empowerment van studenten te bevorderen en zo bij te dragen aan de sociale cohesie bij Inholland Haarlem. Het centrum is gevestigd op een mooie centrale zichtbare plek. De locatie is verbonden met de centrale hal waar veel studenten doorheen komen, lunchen of werken in projectgroepen. Ontmoeting kan hier dus zeker plaatsvinden. Daarnaast zijn er veel mogelijkheden voor het SSC om ontmoeting te faciliteren in samenwerking met verschillende studenten en opleidingen. Denk aan een sportactiviteit georganiseerd door studenten sportkunde, een muziekavond met studenten van het conservatorium en het genereren van bekendheid voor activiteiten door het inzetten van de studenten van de Inholland radio.

In hoofdstuk twee hebben we gebruikgemaakt van de vier principes van waaruit men in de praktijk empowerment vorm kan geven (Boumans, 2016). Vanuit doel, aanpak, kenmerken en voorwaarden blijkt dat het SSC zich goed leent voor het bevorderen van empowerment van studenten. Er is besproken dat een empowerende gemeenschap niet probleem-georiënteerd is, maar zich richt op mogelijkheden, talenten en kansen. Eveneens hebben we benadrukt dat laagdrempelige ontmoeting bij een gemeenschap centraal staat. Het opstarten van zo'n gemeenschap tijdens de coronacrisis, waarin ontmoeting zoveel mogelijk wordt ontmoedigd, is een ontzettende uitdaging. Toch verwachten we dat de principes die

zijn besproken het SSC helpen bij het zetten van de volgende stappen in de richting van een gemeenschap.

In hoofdstuk drie lieten we zien dat de studentbuddy's een centrale rol hebben om de binding van studenten met Inholland te versterken. Zij hebben de belangrijke taak om een buitenring rondom het SSC te organiseren en zo een netwerk te creëren. Daarnaast hebben zij de taak om behoeften te signaleren binnen de Inholland gemeenschap. Om een inclusieve gemeenschap te worden, waar zoveel mogelijk studenten met verschillende identiteiten zich thuis voelen, is het belangrijk om rekening te houden met het concept vraagverlegenheid. Het is aan te bevelen een diverse groep studentbuddy's aan te nemen. Zo'n diverse groep kan ervoor zorgen dat studenten uit minderheidsgroepen aansluiting vinden bij medestudenten. Belangrijk is dat studentbuddy's zich niet richten op het oplossen van problemen, maar op het vormen van een gemeenschap. Het kan helpen dit ook meer te benadrukken in de training voor studentbuddy's.

Het Studentsucces Centrum kan voor studenten een belangrijke plek worden waar binding tussen studenten in een informele setting centraal staat. Sociale activiteiten zorgen er hierbij voor dat studenten niet alleen in sociaal opzicht meer geïntegreerd raken, maar maken tevens belangrijke netwerken voor hen toegankelijk. Op deze manier kan het Studentsucces Centrum studenten toegang geven tot meer sociaal kapitaal en sociale steun. Deze kunnen hen helpen bepaalde doelen te behalen en zorgen voor meer succeservaringen en gevoel van competentie.

5. Aanbevelingen

Bij de ontwikkeling van het Studentsucces Centrum tot inclusieve gemeenschap zijn vanuit de empowermentvisie de volgende aanbevelingen opgesteld.

1. Geef lucht en ruimte aan de studentbuddy's om zich het Studentsucces Centrum daadwerkelijk eigen te maken. Inholland heeft veel hoop op een goede uitkomst, maar door het inzetten van te veel onderzoek, beleid, communicatieadvies, coaching en ondersteuning, worden studentbuddy's overvraagd. Door het overorganiseren is er weinig mogelijkheid voor hen om zelf richting te bepalen en invulling te geven aan het centrum.
2. Werk aan een zo divers mogelijke groep van studentbuddy's, met verschillende achtergronden en opleidingen die bij voorkeur eveneens verbonden zijn met de studieverenigingen. Zij zijn de voelsprietten van de opleiding en kunnen direct ook een verbinding vormen met de al bestaande verenigingen.
3. Pas het coaching traject van buddy's aan zodat het niet probleem-georiënteerd is, maar gericht op community building en het bereiken en betrekken van anderen. Geef de studentbuddy's in deze training voldoende kennis over het vormen van een gemeenschap zodat zij een buitenring kunnen creëren rondom het SSC.
4. Houd rekening met het concept vraagverlegenheid en richt het centrum in volgens de principes van wederkerigheid, gelijkwaardigheid en verleiding. Geef studenten de mogelijkheid om eventuele kwetsbaarheden te verhullen.
5. Betrek studenten in elk aspect van het Studentsucces Centrum – studenten in denkpanels, stuurgroepen et cetera – zodat het daadwerkelijk bottom-up en van en voor studenten is.
6. Waak ervoor dat de activiteiten van het SSC niet te schools zijn, behoeften aan extra ondersteuning komen boven tijdens activiteiten gericht op ontmoeting waar samen zijn, sport, spel, creativiteit en gezelligheid centraal staan.

Referentielijst

- Baart, A. (2001). *Een theorie van de presentie*. Utrecht: Lemma.
- Benson, P.L., Leffert, N., Scales, P.C., & Blyth, D. A. (1998). Beyond the "Village" Rhetoric: Creating Healthy Communities for Children and Adolescents. *Applied developmental science*, 16(1), 3-23.
- Biesta, G. (2006). *Beyond Learning. Democratic Education for a Human Future*. London: Paradigm.
- Biesta, G., & Pols, W. (2012). *Goed onderwijs en de cultuur van het meten*. Amsterdam: Boom Lemma.
- Boumans J. (2016). *Naar het hart van empowerment Deel 1*. Utrecht: Movisie.
- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American journal of sociology*, 94, S95-S120.
- Diversion (Z.d.). *Peer education 2.0. Voor de klas op sneakers*. Geraadpleegd op 23 september 2020 van https://www.diversion.nl/site/assets/files/1736/peereducationboekdiversion_pdf-compressed_klein_doc.pdf
- Freeman, T. M., Anderman, L. H., & Jensen, J. M. (2007). Sense of belonging in college freshmen at the classroom and campus levels. *The Journal of Experimental Education*, 75(3), 203-220.
- Inholland (2019). *Kwaliteitsafspraken 2019-2024*. Inholland.
- Jacobs, G., Braakman, M., & Houweling, J. (2005). *Op eigen kracht naar gezond leven: empowerment in de gezondheidsbevordering; concepten, werkwijzen en onderzoeksmethoden*. Utrecht: Universiteit voor de Humanistiek.
- Kappe, R. (2017). *Lectorale rede Studiesucces: Verbinden als stap voorwaarts*. Inholland: Haarlem.
- Kesselring M.C. (2010). *Theoretische Verkenning Pedagogische Civil Society*. Verkregen van <http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Theoretische-verkenning-pedagogischecivil-society.pdf>
- Linders, L. (2010) *De betekenis van nabijheid. Een onderzoek naar informele zorg in een volksbuurt*. Den Haag: SdU.
- Linders, L. (2019). *Op zoek naar houvast. Empowerment als handelingskader in de praktijk van zorg en welzijn*. Inholland: Haarlem.
- Loeffen, T., & Tigchelaar H. (2013). *Retourtje Inzicht: Creatief Met Diversiteit Voor Sociale Professionals*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (2015). *Wet studievoorschot hoger onderwijs*. Den Haag: OCW.
- Regenmortel, T. van (2008). *Zwanger van empowerment. Een uitdagend kader voor sociale inclusie en moderne zorg*. Eindhoven: Fontys Hogeschool Sociale Studies.
- Ungar, M. (2012). *The social Ecology of Resilience. A handbook of Theory and Practice*. New York: Springer.
- Van Deur, H. Scholten, M., & Sprinkhuizen, A. (2013). *DichtErBij*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Tinto, V. (2012). Enhancing student success: Taking the classroom success seriously. *The international Journal of the First Year in Higher Education*. 3(1), 1-8.
- Topping, K. J. (1996). The effectiveness of peer tutoring in further and higher education: A typology and review of the literature. *Higher education*, 32(3), 321-345.
- WRR (2012). *Vertrouwen in burgers, Synopsis van WRR-rapport 88*. WRR: Den Haag.